Ի ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5148 — 8/21 ՅՈՒՆՈՒԱՐ 1903 — ՉՈՐԵՔՇԱԲԹԻ — 22 ՇԱՒՎԱՆ 1320 — Ի ՏԱՐԻ ԹԻՒ 5118

درعلیه‌ده غلطه‌ده ﴿ آره‌وك ﴾ غزته‌سی اداره‌خانه‌سی

Նամակ կամ որ եւ է գրութիւն պէտք է ուղղել
ԱՐԵՒԵԼՔ ՕՐԱԳԵՐԻ
ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ
ՊՈԼԻՍ, Ղալաթիա, Քամանցո փողոց Թիւ 8

Les Annonces sont reçues
à la Direction du Journal "ARÉVELK,,
Galata, CONSTANTINOPLE

20 ՓԱՐԱ. 20

ԱՐԵՒԵԼՔ

ՕՐԱԹԵՐԹ

ԱՋԳԱՅԻՆ, ԳՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՐՈՒԹԻՒՆ

Պոլսոյ եւ գաւառներու համար	տարեկան	140 ղր.
» » » »	վեցամսեայ	70 »
» » » »	եռամսեայ	40 »
Օտար երկիրներու համար	տարեկան	40 Ֆր
» » »	վեցամսեայ	20 »

Դրամի փոխարէն փոստայի փուլ կ'ընդունուի. 11 ղրուշ փուլը 100 ղրուշ ճնշտով:
Տեղական Թղթատարի ծախքը բաժանորդաց կը վերաբերի

Ծանուցմանց համար պէտք է դիմել ուղղակի խմբագրատուն:

20 ՓԱՐԱ. 20

ՏԵՂԱՓՈԽՈՒԹԻՒՆ

Արեւելքի Տպարանը ու Խմբագրատունը փոխադրուած են Ղալաթիա, Քամանցո փողոց, Թիւ 8 շէնքին մէջ, Օսմ. Նամակատան եռին։ Հետեւաբար, թերթին հետ որ եւ է գործ ունեցողները կը հրաւիրենք այս հասցէին դիմել այսուհետեւ։

ԵՐԱԺՇՏՈՒԹԻՒՆԸ ՄԵՐ ՄԷՋ

Հիւանդանոցի տարեկան Նուագահանդէսին նախապատրաստութեանց ձեռնարկուած է։ Կանխահաս պիտի ըլլար այժմէն խօսիլ այդ ցերեկոյթին երաժշտական մասին վրայ, որ կարգադրիչ Մասնախումբին ճաշակին եւ ընտրողութեանը համաձայն յայտագիր մը կ'ունենայ, հայ եւ օտար արուեստագէտներու մասնակցութեամբ. նոյնպէս անոր բարեգործական նպատակին վրայ զոր մէկ բառով կը բացատրէ Հիւանդանոցին անունը։ Պոլսոյ հայ համայնքին ժամանցի ազնուագոյն եղանակին մէջ կարեւոր բաժին մը կը գրաւէ այլեւս այդ Նուագահանդէսը, եւ կարողութեան տէր ամէն հայ անհատի պիտուէին մէջ՝ իր որոշ տեղը ունի անոր մտաքի գինը։

Բայց, ինչպէս ամէն մեծ Նուագահանդէս, Հիւանդանոցինն ալ այժմէութիւն մը կու տայ երաժշտական տեսակէտներու, որոնց մէջէն կարելի է կանգ առնել սա հարցումին առջեւ թէ—Երաժշտական ճաշակ ունինք արդեօք եւ անարժ կը զգանք նուագահանդէսներէ։—Կամաւոր երեւմնակի յայտնուած աննպաստ կարծիքներու, հաստատական պատասխանի կողմը պիտի յարիմ։ Դեռ երկու շաբաթ առաջ Պարսկական դեսպանատան Նուագահանդէսին ներկաներուն մեծ մասը, եթէ ոչ մեծագոյն մասը, Հայեր կը կազմէին։ Բերայի մէջ տրուած նուագահանդէսներէն շատին հանդիսաւորներուն մեծ մասը նոյնպէս Հայեր կան մինչ, ու յայտնի է թէ Իւնեսն Ցրանսէզի երաժշտական երեկոյթներուն կազմակերպիչ մարմինին մէջ մերիններուն մասնակցութիւնը անպակաս է։

Իրաւ է թէ ասոնք ամէնքը միանալով՝ ժողովուրդի մը երաժշտասիրութեան աստիճանը չատ չեն բարձրացներ. բայց վերջապէս կ'ապացուցանեն թէ անոր մէջ կայ մասնաբաժին մը, երկու ուեռէ, որ երաժշտութեան ճշմարիտ ճաշակը ունի եւ առիթէն կ'օգտուի՝ իր այդ ճաշակին գոհացումը գտնելու համար։ Տիրան պէյ Ալէքսանեանի կազմակերպած վերջին Նուագահանդէսին առթիւ անդամ մը ալ յուզուեցաւ այս խնդիրը։ Եթէ տարուան մէջ տասը ցերեկոյթ տուէք, այդ Նուագահանդէսին կատարելագործութեամբ եւ դիւրամատչելի գիներով, հայ ունկնդիրներուն թիւը հետզհետէ պիտի ստուարանար, սրահին մէջ։ Նորէն, քիչ չէին Հայերը, այդ գիշեր, եւ գեղարուեստասէրներու պզտիկ շրջանակ մը կը կազմէին։ Այդ շրջանակը զգալապէս ընդլայնել տալու եւ ճաշակները կրթելու համար, հայ արուեստագէտներուն անկ է,—ջերմեռանդաբար, դաշնակահար, երգիչ,—նուագահանդէսներ կազմակերպել ատեն ատեն, եւ մեր բարքերուն մէջ մտցնել երաժշտութեան ժողովրդականացումը։ Հանրութեան մը ճաշակը մէկ օրէն միւսը չի փոխուիր կամ բարեփոխուիր։ Ատեն մը, երբ կրթական մարմիններուն ի նպաստ կազմակերպուած պարահանդէսներու միջոցին, անոնց տեղ նուագահանդէս տալու կարծիքներ կը յայտնուէին հրապարակ, անախորժ անակնկալ մը տպաւորութիւնը կը թողուին. այսօր, հակառակն է որ զարմանք պիտի պատճառէր։ Հիւանդանոցին տարեկան Նուագահանդէսը, թէեւ տարին մէկ անգամ, ինքնին բաւական եղաւ երաժշտասիրական հոսանք մը ստեղծելու։ Եթէ, միեւնոյն ժամանակ, amateurներ ալ,—եւ բաւական թուով ունինք ասոնցմէ, կարող արուեստագէտներ ու արուեստասէրներ,—ատեն ատեն կազմակերպէին ընտանեկան երեկոյթներ կամ ցերեկոյթներ, եթէ երաժշտասէր գրիչներ՝ պարբերաբար՝ լրագրութեան միջոցաւ ծանօթացնէին Եւրոպայի մեծ վարպետները ու անոնց նորագոյն հեղինակութիւնները, դասախօսութեան մը կանոնաւորութեամբ, ժողովուրդին հասկնալի լեզուով մը,—ինչպէս կը գրէր երբեմն Ա. Հարենց այս էջերուն մէջ,— քանի մը տարուան մէջ զգալի փոփոխութիւն մը առաջ պիտի գար մեր ճաշակներուն մէջ, եւ երգահաններու ու գլուխ-գործոցներու անուններ որոնք գրեթէ անծանօթ են այսօր մեզի, որ եւ է օտար գրագէտի կամ բանաստեղծի անունին կամ երկասիրութեանց չափ ծանօթ պիտի դառնային եւ սակայն, Նորէն, մեր երաժշտական տգիտութեանը մէջ, կարծուածէն աւելի հետամուտ ու հետաքրքիր ենք։ Բարեկեցիկ դասակարգէ հայ ընտանիքներու մեծագոյն մասին տանը մէջ դաշնակը իր տեղը ունի, որ փոշիներու տակ ծածկուած չի մնար. ընդհակառակը, տանը օրիորդը, հաճոյքով կ'ունկնդրէ ու հաճոյքով ունկնդրել կու տայ գեղեցկագոյն հատուածներ։ Ցրուած, տարտղնած են այս գեղարուեստական կարողութիւնները, ընտանեկան յարկերու տակ, ուր տաղանդներ անծանօթ կը մնան եւ կը մարին չատ անգամ։ Սովորաբար, մեր գրիչներուն տակ կրկնուող յանկերգն է՝ ծաղրել այդ աղջիկները եւ անոնց դաշնակահարութիւնը նկատել իբրեւ զարդ մը. բայց խղճմտիտ աշխատողներ կան անոնց մէջ, օրանց փարած ստեղծագործներուն, որոնք լուրջ եզրակացութիւններու կը նուիրեն իրենց երիտասարդութեան էն գեղեցիկ տարիները։ Այդ խղճմտիտ օրիորդներէն մէկ քանին չէ՞ն որոնք, ոչ չատ առաջ, այնքան գնահատուեցան Իւնիոնի սրահներուն մէջ, օտար ու դժուարահաճ հանդիսականներու կողմէ։ Մեր նուագահանդէսներու միջոցին, տեսակ մը նախապաշարումով, հեռու կը փախչինք կարծես դաշնակի ու երդի մէջ յաջող հայ երիտասարդասէր ու օրիորդասէր, թէպէտ ասոնք ներդաշնակօրէն պիտի կրնային լուսի ընել տալ ինքզինքին՝ եւրոպացի արուեստագէտներու քով։ Հիւանդանոցին տարեկան Նուագահանդէսը կրնայ մարզարան մը դառնալ ասոնց համար, առանց զրկուելու անուանի տէր օտար արուեստագէտներու մասնակցութենէն։

Ահա՛ տեսակէտ մը որուն վրայ կ'արժէ ուշադրութիւն դարձնել, Նուագահանդէսին մօտաւորութեանը առթիւ։

Տ. Ս.

ԴԱՍԱՏԻԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆ

(Շար. շաբաթի թիւին եւ վերջ)

Մտաւորական դաստիարակութիւնը ընկերութեան մը աղդի մը ամենէն մեծ վարիչն է, պիտի չի կրնայինք երեւակայել ազգանունով անհատներու հաւաքոյթ մը որ չունենար այդ առաւելութիւնը առաւել կամ նուազ ստիճանով։ Այդ դաստիարակութեան չգոյութեան ատեն փորձն ու իրողութիւնը կը ցուցնեն թէ. ի՛նչ յետադիմութիւններ կը տեսնուին։

Վերջապէս մտաւորական դաստիարակութիւնը պիտի ըլլայ հիմը բարոյական դաստիարակութեան, մտաւորականին տուած ուղղութիւններուն վրայ պիտի կանգնի բարոյական չէնքը, երբ մարդ չէ ստացած մտաւորական բաւական կրթութիւն մը, հասկնալու ընութիւնն ու պատմութիւնը իրենց էութեան մէջ, կշռել իրերն բարոյական դաստիարակութեան. ներշնչած բովանդակ հոգին պիտի չունի մտքերու մէջ կարգ մը կարծիքներ, կարգ մը գաղափարներ որոնք նախապաշարուած ըլլալէ պիտի չդադրին։

Բարոյական դաստիարակութիւնը իրեն հիմ ունենալով մտաւորական լուրջ ու գիտական դաստիարակութիւն մը, պէտք է որ նկրտի զարգացնել մարդուն սիրտը, զի այդ դաստիարակութիւնը՝ առաւելապէս սրտի դաստիարակութիւնն է, զարգացնել անոր մէջ ինչ որ կրօնքին էական կէտերը կը պահանջեն իր խղճին հանդէպ, մարդկութեան հանդէպ, Աստուծոյն հանդէպ, կատարել տալ այն պարտքերն որոնք ընական են մարդուն համար, եւ այդ պարտականութիւններու գիտակցութիւնը լուսաւորել անոր մէջ։

Բարոյական դաստիարակութիւնը ճշմարիտ կերպով կատարած կ'ըլլայ իր դերը, երբ իրրեւ գորովի առարկայ կը դնէ մեր առջեւ թշուառ մը. երբ լալով հանդերձ՝ արցունք մը սրբել կուտայ մեզի տառապեալին աչքէն. երբ բանալ կուտայ սիրտը իր եղբօրը, նայելու համար անոր խորը թէ ինչ վիշտեր կը դալարին։ Հետաքրքրել զարգացնել ու ազնիւ ներշնչումով մը սրբացնել այն տենչանքները՝ որոնք միայն կը ձկտին ճշմարիտ յառաջդիմութեան մը հասնելու համար թշուառութիւնը սարսեցնել երկնային նայուածքներէ եւ վիշտը ընկղմել սփոփանքի մէջ։

Առանց բարոյական դաստիարակութեան, առանց բարոյական ճշմարիտ ու լուրջ սկզբունքներու՝ պիտի չկրնայինք շարժիլ ու գործել աշխարհի մէջ։ Մեր մտաւորական աշխատութեանց մէջ երբ անձ մը կը քննենք՝ անոր արժէքը մէջ կը բերենք, գաղափար մը կը յայտնենք, անոր հոգիին ու մտքին վերլուծումը կ'ընենք, նոյն իսկ կենցաղական վիճակի մէջ, երբ մեր ձեռնարկելիք գործերուն ամրողջ յաջողութիւնը կը չափենք, կը կշռենք, կը դուշակենք եւ կամ թէ անոնց յառաջ բերելիք օգուտն ի նկատ կ'առնենք. այս ամէնը բարոյական սկզբունքով կը կատարուի։ Բարոյական դաստիարակութիւնը հոգիին պիտի տայ այն ամէն յատկութիւնները՝ որոնցմով պիտի կրնար նա գործել ազնուացած հոգիներու յատուկ կերպով։ Մարդը բարոյական դաստիարակութեամբ կազմել՝ մարդ [illegible] ցնել է։ Կրկնենք սակայն անդամ մը ալ թէ՝ երբ այդ բարոյական դաստիարակութեան տակ չի տեսնուիր առողջ ու հաստատուն մտաւորական մը, գեղեցկութիւնը տգեղութեան կը դառնայ։

Դաստիարակութիւնը, ուրեմն, հիմնուած ֆիլիթական, մտաւորական եւ բարոյական հաստատուն հիմերու վրայ, մարդուն պիտի տայ այն կատարելութիւնը՝ որ բուն իսկ իր ճակատագիրն է, պիտի տայ անոր այն բարձրութիւնը՝ որ բուն իսկ ճշմարիտ յառաջդիմութիւնը կամ քաղաքակրթութիւնն է, պիտի տայ այն չուքն ու վեհութիւնը՝ որ բուն իսկ մարդկայինն է։

Սակայն դաստիարակութիւնը կրցած է տիրանալ իր վերջնական կալուածին. պէտք է ըսել թէ՝ ո՛չ. քանի որ այդ կատարելութիւնը, այդ բարձրութիւնը եւ այդ վեհութիւնը՝ տակաւին կը պղծուի չատ մը ուրիշ սորտութիւններով ու գարշութիւններով որոնք մեծ մասամբ կը ծորին աշխարէն ու մարդէն։ Սակայն՝ միւս կողմէն երբ. դաստիարակութեան ջանքերը կը կրկնապատկուին ու իր դերը նշանակութիւն ու ծաւալ կը դնէ, պիտի կրնայ մարդը տակաւ մըտնել երջանկութեան ճամբուն մէջ, իր էութիւնը պիտի բարւոքի. պիտի հասկնայ իր կեանքը. պիտի պահպանէ իր մարմինը՝ պատշաճելով կլիմային ու ժամանակին պէտքերուն. գձուձ ու վատ զդացումներ պիտի չքանան աւելի մարդասէր՝ աւելի գթած զդացումներու հանդէպ, ոճիրի գաղափարը պիտի հեռանայ իր մտքէն, չարութեան ազեղութիւնը պիտի զզուեցնէ զինքը։

Ճշմարիտ դաստիարակութիւնը պէտք է որ խորութիւն մը դնէ երեւակայութիւն։ Շատ լա՛ւ, գիտցէք որ օրիորդ Վիվիէն Պէլ արձանագրութիւն մը գողցաւ ինչ. մնաց որ խեղճութիւնը դայն ոտանաւորի վերածելով։ Գրքին 109դդ էջին մէջ պիտի գտնէք դայն։—«Մի լար դուն զոր կը սիրէի. ան որ դոյութիւն չունի ալ եւս, գոյութիւն չունեցաւ երբեք։ — Թող տուէք որ իմ մռայլ վիշտս իր ընթացքին հետեւի. ստուեր մը կրնայ արտասուել ստուեր մը։» Կը լսէ՞ք տիկին, usուեր մը միայն կրնայ արտասուել ուրիշ usուեր մը։ Է՛հ ուրեմն, այս խօսքերը բառ առ բառ թարգմանուած են մեռելական արձանագրութենէ մը՝ զոր առաջին անդամ պատկերներով հրատարակեցի։ Անցեալ տարի երբ օր մը կը ճաշէի ձեր տան մէջ, սեղանին վրայ օրիորդ Պէլի քով նստած ,այդ պարբերութիւնը արտասանեցի, որ չատ հաճոյ թուեցաւ անոր։ Իր խնդրանքին վրայ, յաջորդ օրն իսկ, ֆրանսերէնի թարգմանեցի ամբողջ արձանագրութիւնը եւ իրեն ղրկեցի։ Եւ հիմա այս ոտանաւորի հատուածներու չորցած փունջեր կ'էնայինն անոնց միջեւ։ Պ. Շմոլ բանաստեղծներու եւ կիներու ամաթէօր ու սրամիտ էր։

Տիկին Մարմէ այնպէս ձեւացուց թէ չէր ճանչնար Պ. Շմոլը եւ դուրս եկաւ՝ առանց անոր բարեւը փոխանակելու։

Երբ իր քծնողները սպառեց, Պ. Շմոլ մռայլ ու արգահատելի կերպարանք մը առաւ։ Առաջորէն սկսաւ ողբագին խօսքեր ընել։ Նոյն իսկ սուր ողբեր արձակեց ինքզինքին վրայ. ո՛չ, ատիճաններով պատուուած էր եւ ո՛չ ալ հանգիստ ու լիաթոքակ հանրային պաշտօն մը ունէր, որով կարենային հեշտօրէն ապրիլ տիկին Շմոլ ու իր հինգ աղջիկները։ Մեծութիւն ծախելով կ'ողբար իր վիճակին վրայ։ Քիչ մը Եզեկիէլի ու Երեմիայի հոգին կար ասոնոր մէջ։

Դժբաղդաբար, երբ սեղանին տակը կը պտտցնէր իր ոսկեղօծ ակնոցներով աչքերը, Վիվիան Պէլի գիրքը աչքին զարկաւ։

—Ահ, իզհօլթ ա պլօճs, գոչեց Շմոլ դառնութեամբ, այս գիրքը կը կարդա՞ք։

Կազեթ տիւ Միտիի եւ Լիոնի մէջ հրատարակուող Տհաանթրալիզասիոն անուն թերթերուն Թղթակիցը եղաւ։ Ֆրանսիւգերման պատերազմէն յետոյ, Պ. Թիէրի միջոցաւ, Պ. Պլովից արժանիքի եւ Պատուոյ Լեգէոնի պատուանշանին արժանացաւ։ Այդ միջոցին, Պ. տը Պլովից Թայմսի լրագրին բարիշնան Թղթակցին օգնական կարգուելով առժամեայ կերպով՝ երեք տարուան մէջ իր արժանիքը ցոյց տուաւ իր այդ պաշտօնին մէջ, որում կրցաւ ձեռք բերել բարիշնան Թղթակցի կարեւոր պաշտօնը։ Պ. տը Պլովից մէկը եղաւ այն Թղթակիցներէն, որոնք Նորութիւն մը մտցուցին լրագրութեան մէջ, կիրարկելով դրութիւն մը՝ որ մեծապէս չանկան գարձուց լրաբերութեան ճիւղը։ Այդ դրութեան համաձայն, որ այն ատեն նոր էր տակաւին, լրաբերները նշանաւոր անձնաւորութեանց հետ կը տեսակցէին եւ անոնց կարծիքները առնելով նոյնութեամբ կը հրատարակէին իրենց թերթերուն մէջ։ Այդ դրութիւնը կը գործածուի մինչեւ այսօր լրագրութեան մէջ եւ աւելի յաջող կերպով։ Այսօրուան լրաբերը (ինտերվիուը) կամ խմբագիրը ամէն հնարքներ ի գործ կը դնէ, օրուան մարդը եղող անձերու հետ տեսակցելու, եւ եթէ չյաջողի, իսկոյն կը յօրինէ մտացածին տեսակցութիւն մը, իր ընթերցողները գոհացնելու համար։ Պ. տը Պլովից մերթ ճանրդութիւններ կ'ընէր Եւրոպայի մէջ, եւ նշանաւոր անձնաւորութեանց կողմէ ընդունուելով՝ իր աղդեցութիւնը կ'աւելնար հետզհետէ։ Թայմսի մէջ հրատարակուած Թղթակցութիւնները մէյմէկ գլուխ գործոցներ էին. ասկէ զատ, 1858ին հրատարակած է հաւաքածոյ մը փոքր պատմութեանց. նաեւ երգիծաբանական քերթուած մը։

Արտաքին Լուրեր

ԹՒՄՊԻՐՆԵՐՈՒ ԴՈՐԾԸ

Բարեւի եւ Ռոմէն Տորինեաքի հարցաքննութիւնքերուն պատասխանները։

Բարիզ, 14 յունվ. — Հարցաքննիչ դատաւոր Պ. Անարէ, քանի մը օր առաջ հարցաքննած էր Իւմպէրներու մատակարարը՝ Պ. Բարէր՝ Ռանթ Վիաժէրի հաստատման վերաբերեալ ընդհանուր խնդիրներու վրայ։ Պ. Անարէ հարկ դատած էր կարգ մը կէտեր ճշդել Ռանթ Վիաժէրի յանձնաժողովին եւ Պ. Բարէրի անձնական դերին վրայ։ Ինչպէս կը յիշուի, Պ. Բարէր, առաջին հարցաքննութեան մէջոցին յայտարարած էր.— «Պարկեշտ մարդ մըն եմ։ Անձնուիրութեամբ ու հաւատարմութեամբ ծառայեցի Իւմպէրներուն։ Հնազանդեցայ տրուած հրամաններուն։ Ինձմէ բնաւ չպահանջուեցաւ այն տեսակ բան մը որ ինձ կատարելագործ ուղիղ չերեւայ։ Կը կրկնեմ թէ առանց վիճելու եւ առանց իմ՛նչ ըլլալը գիտնալու կուրօրէն կը հնազանդէի, որով բանէ մը տեղեկութիւն չունիմ»։ Պ. Բարէր երէկ ալ, գրեթէ քիչ փոփոխութեամբ, նոյն պատասխանները տուաւ Պ. Անարէի հարցումներուն։ Բարէր յայտարարեց թէ անունով եւ թուղթի վրայ միայն Ռանթ Վիաժէրի վարիչն էր։ Հարցաքննիչ դատաւորը դիտել տուաւ թէ նիստի բազմաթիւ ատենագրութիւններ կան Բարէրի կողմէ ստորագրուած։ Բարէր պատասխանեց թէ ատենագրութիւնները կը ներկայացնէին իրեն՝ զոր կ'ստորագրէր։ Պ. Անարէ յարեց թէ ուրեմն գիտէր թէ ներկայացուած այդ ատենագրութեանց իսկական պատճէնին հեղինակը ո՞վ է։ Բարէր ըսաւ թէ չէր դիտեր եւ դիտնալ ալ ուզած չէր. իրեն տրուած հրամաններուն միայն կը հնազանդէր։ Պ. Անարէ հարցուց թէ այդ իսկական պատճէնները ո՞վ կը ներկայացնէր իրեն։ Բարէր պատասխանեց թէ յաճախ Ֆրէսնէրիք Իւմպէրի պարտուոյ Տիրիկին Տորվալ։ Անս առաջ տարաւ Բարէրի հարցաքննութիւնը մինչեւ վերջը «Զեմ գիտեր։ Հնարս գտայ»։ ըսելով պատասխանեց։ Պ. Անարէ, Բարէրը քերելու համար հրաման տուաւ, հարցաքննած էր Տիկին Տորվալ, որ նախ պատմեց իր յարաբերութիւնը ծագումը Թոմէն Տորինեաքի հետ, այն հետ վարած կեանքը, ազգ ծնունդ դարս չատ կը սիրէր եւ օրոնց ապագա վրայ միշտ կը խորհէր։ Նաեւ ապրուստ մինչոյնները եւ Տորինեաքէն ստացած ջկցութիւնները։ Տիկին Տորվալ ըսաւ թէ բնաւ տեղեկութիւն չունէր Իւմպ Տորինեաքներու ընտանիքին փախուստ ծրագրէն, թէ եղածը իմացած էր լրագրական հրատարակութիւններէն եւ այդ միջոցին նոս կը գտնուէր, ուր Ռոմէն Տորինեաք իրեն մօտ պիտի գար, բայց հետագրած էր իրեն որ ատիպու է փոխել ծրագիրը։ Պ. Անարէ հարց Տիկին Տորվալոյի թէ Ռոմէն Տորինեաքի Վիաժէրի եւ իրեն ունեցած դրին նկատմամբ բնաւ չէր խօսած։ Տիկին Տորվալ յայտարարեց թէ իր զրոյցներ վրայ ընաւ չէր խօսեր իրեն հետ։ Հարցաքննիչ դատաւորը ուզեց գիտնալ Ռոմէն Տորինեաք աշխատութեան տնեունէ՞ր տիկին Տորվալոյի առնը։ Վերջինը հաստատական պատասխան։ ուաւ, յարելով որ ոչ զոք կ'ընդունեն նաեւ նամակներ ստանալու ու զրկելու գործողութիւնը դռնապանին տնեակ մէջ կը կատարէր։ Հարցաքննիչ դատաւորը Պ. Լէյէ այդ միջոցին կը հարցանէր Ռոմէն Տորինեաքը, դանդաղ թուղթերու գիրին նկատմամբ որոնք դատ համար մեծ կարեւորութիւն ունին։ Թուղթերը որոնք փորձագէտներու քննութեանը ենթարկուած են, կը վերաբերին Բրաուֆորներուն կարծեալ քաղաքական մարդերու՝ հայր ու որդի Ռոմէն Տորինեաք յայտարարեց թէ բ՛չի ճանչնար գիրերը այդ թուղթերուն որոնք 1889էն 1902ին պատրաստուած Պ. Լէյէ դարմացաւ թէ ինչպէս կ'երբ Իւմպէն Տորինեաք տեղեկութիւն մը ունէր Ռանթ Վիաժէրի, բրն իշխանութիւն մը ունէր այդ հաստատութեան պաշտօնեաներուն վրայ։ Ռոմէն Տորինեաք պատասխանեց.—«Նաեւ չեմ զլաղած Ռանթ Վիաժէրի ուսանեներով։ Իրիկուան թղթատարին տեն, ինչպէս կ'ըլլայ բոլոր մեծ տարուն մէջ, տարագրուելիք թուղթերն ի՛ր ներկայացնէին զրոս վասնզ թեամբ կը ստորագրէի։» Պ. Լէյէ յ թէ ներկայացուցած թուղթերուն Բարէրի կողմէ գրուած մը կայ։ Ռոմէն Տորինեաք պատասխանեց թէ բան գիտեր։ Նորէն բաւ տարուեցաւ։

—Ինչպէս յայտնի է, Տիկին Իւմտունէն գանուած հոչուտտարները, նելու պաշտօն ունեցող փորձագէտ իրենց տեղեկագիրը մատուցին հանքիչ դատաւորին։ Այդ տեղեկագիր պարունակէ Տիկին Իւմպէրի պարբերուն վիճակացոյցը՝ մինչեւ դրամարացումը եւ անկէ ալ մինչեւ հիմա ազդինը կը ներկայացնէ 77 միլիոն գուտար մը եւ երկրորդն ալ 23 միլ Մինչեւ հիմա ներկայացած առնելիքներուն պահանջած գումարը չի հա Տիկին Իւմպէրի ունեցած պարտքերորդ մասին։

ԼՈՆԼԷԶ ԿՈՄՍԸ ԵՒ ԿՈՄՍՈՒՀԻ

Լանկեյ կոմսին անձնապահ տուած fումը.—Անհամաձայնութիւններ.—Կ ցուրիւնը։

Վիեննա, 14 յունվ. — Էրի՞ր կոմսը անձամբ հետեւեալ յայտարարութիւնը ըրած է Նոյն Ֆրայի Բրեսի թղթակցին՝ իր եւ կնոջը մինչեւ բաժառաջ եկած ըլլալու զրոյներուն մասին։

«Եարուբեան լեզուն եղաւ պատճառը։ Մարմէ իր ուսումնասիրութեան միակ առարկան ըրած էր Եարուբեան Մարմէ կ'անուանուէր ինք եւ ոչ ուրիշ ոչկը բառ մը չէի տեր այդ լեզուէն, որ բոլորովին անհայտացած էր։ Շմոլ անդադար կը կ Մարմէի. «Սիրելի պաշտօնակիցս, թէ տեղեկութիւն չունիք Եարուբ լեզուէն. ասոր համար է որ յարդելուն մը եւ լաւ միտք մըն էք։ անդուրի դրուատիքներէն վիրաւորուր Մարմէ մտադրութիւն ունեցաւ սորվելու Եարուբեան լեզուն։ Արդրութեանց ակադեմիին անդրուն առաջեւ կարդաց յիշատակագրութիւն թոսքանեաքներու դաւառարուն մէջ ձայնաթերքումներու խնդիրներուն վրայ։

(Շարունակ

մէջ նստած։ Զարմացեր բարեկամ մը ցոյց տուաւ տիկին Մարմէի, որ նստ գետին ինկաւ։ Տիկին, կարելի բան այս գիտական եւ վայրագ բանակ վրայ խօսելը իմացած չըլլաք։

«Եարուբեան լեզուն եղաւ պատճառը։ Մարմէ իր ուսումնասիրութեան միակ առարկան ըրած էր Եարուբեան Մարմէ կ'անուանուէր ինք եւ ոչ ուրիշ ոչկը բառ մը չէի տեր այդ լեզուէն, որ բոլորովին անհայտացած էր։ Շմոլ անդադար կը կ Մարմէի. «Սիրելի պաշտօնակիցս, թէ տեղեկութիւն չունիք Եարուբ լեզուէն. ասոր համար է որ յարդելուն մը եւ լաւ միտք մըն էք։ անդուրի դրուատիքներէն վիրաւորուր Մարմէ մտադրութիւն ունեցաւ սորվելու Եարուբեան լեզուն։ Արդրութեանց ակադեմիին անդրուն առաջեւ կարդաց յիշատակագրութիւն թոսքանեաքներու դաւառարուն մէջ ձայնաթերքումներու խնդիրներուն վրայ։

(Շարունակ

«Ատոնց ամէնքն ալ անհեթեթութիւններ են, անլուր անհեթեթութիւններ։ Սակայն երեք անգամ է որ իմ մասիս այդ քան երեւակայական ու աղտոտ զրոյցներ կը հանուին։ Բոլորովին անարդարանալի գործեր են ատոնք։ Որոշած եմ փնտռել այդ զրոյցներուն ծագումը եւ դատ բանալ զանոնք հրապարակող լրագրին դէմ։ Կը խնդրեմ ձեր լրագրէն հերքել այդ զրոյցները եւ հաստատել իրողութիւնը որ սոլորովին հակառակն է. իմ ու կոմսուհիին միջեւ ամենակատարեալ սիրալիր համաձայնութիւն կը տիրէ։»

—Վիէննայի Զեյթ լրագիրն ալ արուած հերքումներու մասին հետեւեալը կը ստանայ Բէլգիայէն.

«Հերքման զրոյցները բուն իսկ զրոյցներէն աւելի թերահաւատութեամբ ընդունուեցան հոս։ Յայտնի է թէ Սթէֆանի նախորդ արքունիքին ինքզինքը միշտ օտար զգացած է իր ամուսնութեամբը մտած նոր միջավայրին եւ նոյն իսկ կոմսին ընտանիքին մէջ։ Հունգարական ազնուականութեան կենցաղը իրեն հաճելի չերեւցաւ. բնաւ չկրցաւ հաւանիլ Հունգարիա բնակելու պարագային. նաեւ Վիէննա ալ չեր կրնար բնակիլ, «էթիքէթ»ի պահանջներով։ Կոմսը պարտաւորուած է, իր նկարագրին ու ճաշակներուն հակառակ թափառաշրջիկ ուղեւորի մը կեանքը վարել։»

—Ուրիշ տեղեկութեանց նայելով լոնլէյի կոմսին ու կոմսուհիին ամուսնութիւնը կարդ մը յուսալրիպութիւններ ունեցած է, որուն պատճառը Էլիմիրը կոմսը չէ, այլ կոմսուհիին նախկին բարձր կենցաղին առտղ բերած սովորութիւնները։ Ատոր վրայ աւելցան կոմսուհիին վերջին վիշտերը. հօրը՝ Պլէճիքայի Լէոբոլտ թագաւորին անողոքութիւնը, որով զայն իր ներկայութեանը ու իր երկրին մէջ չէ ընդունած։ Մինչդամայն յաջախակի տեղափոխութիւնները ջղային գրգռեալ վիճակի մը ենթարկած են կոմսուհին, տժգունելի թէ՛ իրեն եւ թէ չորրջը դանուողներուն համար։ Ամէն պարագայի մէջ, սակայն, ամուսնալուծման խնդիր չկայ, վասն զի կոմսը ու կոմսուհին Բէլգիայի մէջ գտնեցին Մէլքիոր Լոնլէյ վախճանեալ կոմսին ապարանքը, ուրկէ կը հետեւի թէ նոյն տեղը պիտի հաստատուին։ Գալով դրամական խնդրին, բաւական է ըսել թէ Լոնլէյ կոմսը հարիւր հազար քուրոնէ աւելի հասոյթ ունի։ Կոմսուհին ալ Ցրանց Եոսէֆ կայսր կողմէ տրուած երկու միլիոն քուրոնի դրամագլուխ մը եւ տարեկան 50,000 քուրոն։ Կոմսին հօրաքոյրը՝ Բալֆի Տաուն Թէսնօ կոմսուհին ալ շատ սիրալիր յարաբերութիւններ ունի հարսին հետ։ Հետեւարար եղած զրոյցները չափազանցուած են, բայց եւ այնպէս այդ տեսակ ամուսնութեան մը առաջ բերած դժուարութիւնները միշտ կան ու կը մնան։

ՎԻԷՆՆԱ ՅՈՒԼԻՍ ԱՌԱՒՍՈՒ.— Վենեցուելայի երկսեռական կացութիւնը.— Լա Հէի ատեանը։

Բարիզ, 14 յունվ.—Իրաւարարութեան համար կատարուած բանակցութիւնները ընդհատուած են, վասն զի Պ. Պոուրնի Ուաշինկթընի ժամանելուն կը սպասուի. միւս կողմէ պաշարման խնդիրը առաջնութիւն ստացած է։ Բաթթրօ նախագահը Մ. Նանանդաց միջոցաւ, ծանոյց Անգլիոյ, Գերմանիոյ ո Իտալիոյ թէ արամադիր է պաշարման ծախքերը հատուցանել, պայմանով որ պաշարումը անմիջապէս վերնայ։ Լիվրբուլէն նաւատէրեր կը գանգատին թէ պաշարումէն առաջ Վենեցուելա ժամանած երկու չոգենաւեր չեն արտօնուեր իրենց ապրանքները պարպելու եւ ստիպուեր են հոլանդական գաղթավայրը՝ Քիւրասաօ երթալ։ Վենեցուելա զրկուելու համար Լիվրբուլ սպասող ապրանքները երկոքուկէս միլիոն ֆր.ի արժէք ունին. շատ պարագաներու մէջ Վենեցուելայի մէջ առնուած ներածման մաքսը հաւասար կուգայ ապրանքէն արժէքին, որով պաշարումը Վենեցուելան կը զրկէ իր հասոյթի գլխաւոր աղբիւրէն։ Ազգային ու դերմանական պահանջումներուն հատուցումը պաշարումի համար. հետեւարար ներ[illegible]ը հակառակ արդիւնք մը կ'ունենայ։

—Ռուսական Ֆեռսոր առագաստանաւը որ Բարտիֆէն ածուխ տարած էր Կու

ՀԵԼԼԵՆԱԿԱՆ սահմանագլուխին քընՆիչ Սէգիզլլան փաշա ասկէ վերջը Նասիլէի մէջ պիտի բնակի։

ԱԹԻՆԵԻՆ կը գրեն թէ տեղւոյն օսմ. դեսպանը քանի մը անգամ տեսակցեր է Ցունաստանի արտաքին գործոց նախարարին հետ։

ՓԱՏՏ ԵՒ ԱՅՈՒԻ.— Ներկայ ձմեռուան պատճառով քաղաքապետութիւնը ծանոյց ամէն կողմ որ փայտի եւ ածուխի գիներուն բարձրացման պատճառ չորուի։ Թաղապետութեան պաշտօնեաները, ըստ այնմ, կը հսկեն որ ածուխը փոքր վաճառմանց համար հարիւր օքան 45 ղրուշի ծախուի եւ մեծաքանակ գնողներու ալ 40։ Փայտին չէքին ալ կարուած եւ տուն յանձնելու պայմանով, 35 ղրուշի կը ծախուի։

—Անտառներու եւ հանքերու նախարարութիւնը հեռագրեց ամէն կողմ փութով փայտ եւ ածուխ ղրկել Կ. Պոլիս։

ԱՆԱՏՈԼԻԻ երկաթուղիներուն 1903ի առաջին չաբթուան հասոյթը իւրաքանչիւր քիլոմէթրի համար եղած է՝ Հայտար Փաշա–Էնկիւրիի գիծ (578 քիլոմէթր) 7617 ֆր. նախորդ տարիէն 6,042 պակաս եւ Իսկիշէհր Գոնեայի գիծ (445 քիլոմէթր) 4,123 ֆր. նախորդ տարիէն 2,741

ՀԻՃԱԶԻ երկաթուղիին շինութեան ծախքին համար կատարուած հանգանակութեան գումարը հասաւ 61,694,447 ղրշ։ պակաս։

ՅՈՒԱՆՑԻՆ նախարարութիւնը որոշած է երկու յածաւորակներ ալ շինել տալ Ֆիլի նաւագործարանին մէջ։

ՄԱՔՍԱՅԻՆ վերատեսչութեան պէտք ունեցած երկու շոգենաւերուն համար Լուարի ֆրանսական նաւագործարանը առաջարկեր է 25,000 անգլիական ոսկի չինել այդ երկու շոգենաւերը։

ՎԷՀՊԻ ՊԷՅ, հանրօգուտ շինութեանց Խորհուրդին առաջին քարտուղարը, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, առջի գիշեր մեռաւ։ Վէհպի պէյ երբեմն վարած էր Թարիգի ուղ Թ. Հագիգաթի խմբագրապետութիւնները. նաեւ կարգ մը հրատարակութիւններ ալ ունի։

ՁՄԵՌԸ.— Ձիւնը անկոր սաստկութեամբ տեղաց շաբաթ գիշերուընէ մինչեւ երկուշաբթի. մանաւանդ կիրակի օրը. ձիւնախառն փոթորիկը այնքան սաստիկ էր որ նոյն իսկ մէկ թաղի մէջ մէկ փողոցէն միւսը երթալը անդամ դժուարին էր։ Շիրքէթի ու Մախսուսէի շոգենաւերը, թրամուէյները ու երկաթուղիները դադրած էին։ Բարեբաղդաբար երկուշաբթի դադրեցաւ ձիւնը, բայց բոլոր ճամբաները սառոյցի բաւական բարձր խաւով մը ծածկուած են, դժուարացնելով անցուդարձը։

—Պոլսոյ, Բերայի ու Ղալաթիոյ կողմը քանի մը չէնքերու տանիքները փլան ձիւնին ծանրութենէն, բայց բարեբաղդաբար մարդու կորուստ չպատահեցաւ. միայն Պոլսոյ Մէյտանքէք փողոցը թաղապետութեան Ա. շրջանակին հանրային մաքրութեան սայլերուն պահուած տաղաւարը փլչելով։ սայլապաններէն ութ հոգի փլատակներուն տակ մնալով վիրաւորուեցան։ Ղալաթիոյ Եիւքսէք Գալտրրըմի կողմը քանի մը հոգի սրճարանի մը փլատակներուն տակ մնալով վիրաւորուեցան։

—Ղալաթիոյ օտար ապրանքներու մաքսատան մթերանոցին երդիքը փլաւ ձիւնին ծանրութենէն, բայց բարեբաղդաբար ոչ ոք կը գտնուէր այդ միջոցին։ Անմիջական հրամանքներ տրուեցան նորոգութիւնը կատարելու համար։ Պոլսոյ օտար ապրանաց մաքսատան առաստաղին ապակիէ մասը կոտրեցաւ։

—Կիրակի օրը ձիւնին ամէնէն սաստիկ տեսնը կարգ մը անձեր անճահ զուարճութիւնով մը կը զբաղէին Բերայի մեծ փողոցին վրայ։ Ձիւնի գնդակներ չինելով եւ աւելի կարծրացնելու համար լաւ մը թրջելով, կը նետէին անցորդներու վրայ. նոյն իսկ կիներ զերծ չէին մնար այդ տնտամ կատակէն. չատ մը կիներու զըլխարկները գետին ինկան։ Կառապան մը հարուածին սաստկութենէն վար ինկաւ եւ կառքին անիւը անոր մարմնոյն վրայէն անցաւ։ Կին մը ալ քէջէն վիրաւորուեցաւ։ Լիւքսէնպուրկի սրճարանին ապակիներէն մէկը կոտրեցաւ։ Կոխիներ ալ տեղի ունենալով քանի մը հոգի ձերբակալուեցան։

—Կ. Պոլսոյ շրջականները աւելի առատ ձիւն տեղացած ըլլալով, հեռագրական քանի մը թելեր վնասուեցան, բայց իսկոյն պաշտօնեաներ զրկուեցան նորոգելու համար։

—Անատոլէն ու Ռումելիէն առնուած հեռագիրներու նայելով, ձիւնը այնքան առատ է որ գիւղացիները չեն կրնար իրենց գիւղերէն դուրս ելլել։

—Զաթալճայի ու Հարէմքէօյի մէջտեղը բաւական առատ ձիւն գիւղուած ըլլալով եւրոպական կառախումբերը եւ արեւելեան ճեպընթացները չկրցան Սիրքէճի գալ. նոյնպէս ասկէ երթալիքներն ալ չկրցան ճամբայ ելլել. բայց Ընկերութեան կողմէ զրկուած գործաւորներ ճամբաները մաքրած ըլլալով կառախումբերը այսօր Սիրքէճի ժամանեցին։

—Բէօսթէնճէի շոգենաւը երկուշաբթի օրը, եւրոպական թղթատարը չբերաւ, վասն զի Օսմանտի ճեպընթացը չէր ժամանած՝ ճամբաները զոցուած ըլլալով։

—Երկուշաբթի օրը տօնի պատճառով թէեւ հացագործի փուռերը գոց էին, սակայն կայս. Իրատէով իսկոյն բացուեցան, եւ պէտք ունեցողներ կրցան հաց գտնել. չրջանի հացավաճառները ձիւնին առատութենէն չկրնալով թաղերը պտտիլ չատերը հացի պէտք ունէին։

—Անցեալ շաբթու Կէյզզէի մէջ ձիւնին բարձրութիւնը մէկուկէս մէթրի հասեր է եւ մինչեւ առջի օրը տակաւին կը շարունակէր։ Դայլեր մօտեցեր են գիւղաքաղաքին, յարձակելով նամակատան ցրուիչի մը՝ Մահմուտի վրայ, բայց այս վերջինը ռէվոլվէր պարպելով սեղացիները օգնութեան փութացեր ու ազատեր են զայն։

—Առջի օրը Գասարիւղէն Հայտար Փաշա գացող վարձու կառք մը փոսի մը մէջ գլորեր է, բայց կառապանը եւ յաճախորդը ողջ ազատուեր են։

—Սըվազէն կը գրեն թէ Կիրասունէն Շապին Գարահիսար ուղեւորող թղթատարը Էյրի–Եէլի մօտ ձիւնի փոթորիկի մը բռնուեր եւ դժուարաւ ազատուեր է։ Երեսուն ձիերէն տասը սատեր են։

—Դուզկունճուքճի Տիմիթրի ու Մարտիրոս անուն երկու անձեր Այսթէֆանոսի մօտերը որսորդութեան գացած ըլլալով, անցեալ չորեքշաբթիէն ի վեր երեւան չկան։ Հեռագիրներ զրկուեցան ամէն կողմ, խուզարկութիւն կատարելու համար։

—Էրզրումէն կը գրեն թէ ձիւները երեք մէթր բարձրութեան հասեր է։ Վանայ թղթատարը չէ կրցեր ճամբայ ելլել։

—Պոլսէն առնուած լուրերու նայելով Սեւ ծովի եզերքին եւ ներսերուն միջեւ հաղորդակցութիւնները ընդմիջուած են։

—Պետական Խորհուրդին անդամ Զիւհէյր փաշա քանի մը բարեկամներով Բիւյիւք Զէքմէճէ գացած էր շոգենաւակով որսորդութեան համար։ Շոգենաւակը վնասուեր է, բայց մէջը գտնուողները ազատուեր են։

—Այսօր օդը բաց է եւ ձիւներ կը սկսին հալիլ։

—Տոյչ Լէվանթէ Լլոյիէ Ընկերութեան շոգենաւերէն մէկը, անցեալ օր, Տարտանելէն դուրս ելլելով Պիրէոն գացած ատեն, փոթորիկին սաստկութենէն ուրիշ նաւի զարնուելով վնասուեր է։ Նաւապետը ցամաքի մօտեցուցեր է շոգենաւը, վտանգի չենթարկուելու համար։ Նաւաձիգ մը ղրկուեր է զայն ազատելու։

—Պիլէճիկի մէջ ալ փոթորիկ ծագելով բաւական ձիւն տեղացեր է։ Երկուշաբթի օրը Հայտար Փաշայի կառախումբը հոն չէ ժամաներ։ Փոթորիկը տակաւին կը շարունակէ։

ՕՍՄ. ՊԱՆՔԱՅԻՆ ընդհանուր տնօրէն Պ. Կ. Օպուանօ բոլորովին ապաքինած ըլլալով, իր սենեակին մէջ կը զբաղի իր պաշտօնին վերաբերեալ գործերով։ Պ. Կ. Օպուանօ վաղը պիտի կրնայ Պանքան երթալ։

ԼՈՆՏՈՆԻ օսմ. դեսպան Միւզիրիս փաշա իր պաշտօնատեղին ժամաներ է։

ԱՌՈՂՋԱՊԱՀԱԿԱՆ.— Աղեքսանդրիոյ մէջ երկուշաբթի օրը քոլէրայէ մէկ մահացու դէպք պատահեր է։

—Դամասկոսի մէջ շաբաթ եւ կիրակի 9 դէպքեր ու 13 մահեր պատահեր են։

—Առողջապահական Խորհուրդը նկատելով որ Աղեքսանդրիոյ մէջ նորէն քոլէրա երեւան ելած է, հինգ օրուան քարանթինա սահմանեց Աղեքսանդրիոյ ժամանումներուն դէմ։ Միանգամայն որոշեց որ Աղեքսանդրիոյ ճամբով Հիճազ երթալիք ուխտաւորներն ալ հինգ օրուան քարանթինայի ենթարկուին։

ՀԱՅՏԱՐ ՓԱՇԱՅԻ քարափին երկու ծայրերը ձայնատուր գործիներ դրուեցան, ձիւնի փոթորիկի եւ մշուշի ատեն շոգենաւերուն ձայն տալու համար։

ՕՏԱՐ ՇՈՒՆԱՒԵՐՈՒ Ընկերութիւնները Կ. Պոլսոյ մէջ ծովային առեւտրական սենեակ մը հաստատեցին որ այդ Ընկերութեանց վերաբերեալ խնդիրներով պիտի զբաղի։

ԲՈՒՍՏԻ ՈՐՍՈՐԴՈՒԹԻՒՆ. — Պարայի ծոցին մէջ յունիսէն մինչեւ սեպտեմբերի վերջը կատարուած բուստի որսորդութիւնը աւելի լաւ արդիւնք տուեր է՝ բաղդատմամբ նախորդ տարուան։ Այս տարի որսացուած բուստերու արժէքն է 4,040,000 ռուբլի։

ՏԻԱՐՊԷԿԻՐԻ առողջապահական լիճիկը տեղեկագրած է թէ Սեւերեկի 42 գիւղերու մէջ հանրային առողջութիւնը խիստ գոհացուցիչ է։

ՀԱՆԳՍՏԵԱՆ ԹՈՇԱԿ.— Եալտրգեան Գրիգոր էֆ., որ օսմ. հիւպատոսութեան պաշտօնեայ վարած է, հինգ հարիւր ղրշ. ամսաթոշակով հանգստեան կոչուեցաւ։

ՊԵՏԱԿԱՆ ԽՈՐՀՈՒՐԴԻՆ վերջինիս տեղին նախագահ Ալի պէյ, որ ժամանակէ մը ի վեր հիւանդ էր, երէկ մեռաւ։

ՅՈՒՆՈՒԱՌ Ս. Պարարքը, կիրակի օրը, երկու հազար օխա ածուխ բաշխել տուաւ Ֆէնէրի թաղը բնակող աղքատ յոյն ընտանիքներու։

ԴԵՍՊԱՆԱԿԱՆ ՄԱՐՄԻՆՔ.— Ռուսիոյ դեսպան Պ. Զինովիէվ եւ Ֆրանսայի դեսպան Պ. Ռոսթան քանի մը օրէ ի վեր հիւանդ են,

ՌՈՒՍԱԿԱՆ շոգենաւային Ընկերութեան գրասենեակին բակին մէջ, երկուշաբթի օրը, ոճիր մը գործուեցաւ։ Հնոյն Ընկերութեան մէջ ծառայող երկու Տալմացիացիներ՝ Մրիսթօ ու Միլօ՝ առաջինը 58 ու երկրորդը՝ 32 տարեկան, կռուի բռնուեցան։ Այդ միջոցին Միլօ ռէվոլվէր մը քաշելով պարպեց հակառակորդին վրայ որ ոչքէն դարնուելով գետինը փռուեցաւ։ Ոճրագործը նորէն հրաղէնը քանի մը անգամ պարպեց Մրիսթո՛ի վրայ, որուն ընտանիքը մօտը բնակելովը հոն փոնթացած էին։ Միլօ փախաւ. բայց քիչ ետքը անձնատուր եղաւ Աւստրիոյ–Հունգարիոյ հիւպատոսարանին որուն հպատակ է։

ՀՐԴԵՀՆԵՐ.—Շաբաթ գիշեր ժամ 4ին Բանկալթիի ձէտիրիէ փողոցին մէջ, Սենթ–Խսբրիի ետին, տուէջ մը հրդեհ ծագելով վեց տուներ այրեցան։ Կրակը առաջ եկած էր լամպարի մը չրջկէն, որուն պատճառ եղած էին երկու կիներ, բուռն կռիւի մը պատուն։

—Շաբաթ առաւ. ժամ 11ին Նշան Թաշլի կողմը կայս թիկնապահ Սաաբէդ–էլ–Մուէյեէտ փաշայի ապարանքէն հրդեհ ծագելով ամբողջ չէնքը այրեցաւ։ Կարասիները կարելի չեղաւ ազատել։

—Բերայի Այնալը Զէյմի կողմը, երէկ գիշեր ժամ 1½ին, հրդեհ ծագեցաւ մանիֆաթուրաճը Գալլինիքոսի տունէն, բայց անմիջական օգնութիւններով կարելի եղաւ վտանգին առաջքն առնել. այդ տունին մէկ սենեակին տախտակամածը եւ սանդուղքին մէկ մասը միայն այրեցան։

ԱՆՁՆԱՍՊԱՆՈՒԹԻՒՆ.— Պոխոր անուն հայ մը 21 տարեկան որ Բերա Ռոզէնթալի վաճառատան մէջ սպասաւոր էր, երէկ առաւ Ղալաթիոյ մէջ իր տանը ջրհորը նետեց ինքզինքը եւ խեղդուեցաւ։ Թիչ ետքը դիակը հանուեցաւ։ Տան մէջէն թուղթ մը գտնուեցաւ Պոխորի կողմէ գրուած, ուր ըսուած էր թէ վերջ պիտի տայ իր կեանքին։ Կ'ըսուի թէ չարտատիթը սիրահարութիւնն է։

ԲԵՐԱՅԻ ՍԻՐՔԸ

Անգլեւամերիկեան նոր խումբ մը այս իրիկուընէ սկսեալ փայլուն ներկայացումներ պիտի տայ Բերայի Սիրքին մէջ։ Այս խումբին մէջ կը գտնուին 150 զանազան տեսակ կենդանիներ, առիւծ, ուղտ, կապիկ, օրանկ–օթանկ եւն. նաեւ 40ի չափ արուեստագէտներ։ Այս խումբը մեծ յաջողութիւն գտած է Եւրոպայի զանազան քաղաքներուն մէջ, ինչպէս Բարիզ, Վիէննա, Լոնտոն, Պէրլին, Նիւեորք, Շիքակօ, Կալկաթա, Հռոմ, Բուդերսպուրկ, Մոսքուա, Աթէնք, եւն.։ Հետեւաբար անտարակուսելի է թէ այս խումբը նոյն փայլուն յաջողութիւնը պիտի գտնէ նաեւ մայրաքաղաքիս մէջ։

ՊԱՏՐԻԱՐՔԱՐԱՆԷՆ ԼՈՒՐԵՐ

Ս. ԾՆՆԴԵԱՆ ՏՕՆԸ

ԵՒ ՇՆՈՐՀԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ս. Պատրիարք Հայրը, որ Խիման իրիկունը Պատրիարքարան մեկնած էր, Մննդեան առաւօտուն նախագահեց Մայր եկեղեցւոյ արարողութեանց եւ Պատարագի թափորը կատարեց։

Ինչպէս Պոլսոյ միւս եկեղեցիներուն, նոյնպէս Մայր եկեղեցիի մէջ բարեմաղթութիւններ եղան Վեհ. Սուլթանին արեւշատութեանը համար։

—Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ, երէկ շնորհաւորական ընդունելութիւններ կատարուեցան Պատրիարքարանի մեծ դահլիճին մէջ, ուր ներկայ էին Քաղ. Ժողովէն՝ Եուսուֆեան Տիգրան, Խարեան Գրիգոր, Սէյֆեան Միհրան, Տէր–Ներսէսեան Տիգրան էֆ.ները, Տեսուչ եւ Թաղ. Խորհրդոց դիւաններ, Քարոզիչներ, Հիւանդանոցի Հոգաբարձութեան եւ Աղքատախնամներու ներկայացուցիչներ, Պատրիարքարանի պաշտօնէութիւնը եւ այլն։

—Նիկոմիդիոյ Առաջնորդ Տ. Սուքիասեան եպիսկ. երէկ մայրաքաղաքս եկած ըլլալով, Պատրիարքարան գնաց ի շնորհաւորութիւն։ Նոյնպէս, Ս. Պատրիարք Հօր այցելեցին Տ. Մեսրոպ արքեպս., Պատրիկ էֆ. Կիւլպէնկեան, Իսպէր էֆ. Եազճեան, Յարութիւն էֆ. Ապանեան, Յարութիւն էֆ. Դարամանեան, Սարգիս էֆ Թաշճեան եւ ուրիշ ծանօթ ազգայիններ։

—Ս. Պատրիարքին շնորհաւորական այցելութիւն տուին Բարձ. Մեծ–Եպարքոսին, Շէյխ–իլ–Իսլամ էֆ.ին, ինչպէս նաեւ ներքին գործոց Նախարարին կողմէ ներկայացուցիչներ։ Նոյնպէս Դատական Նախարարութեան կողմէ Պէհպէյ, Յունաց Ս. Պատրիարքին կողմէ արհիտաքսս Կլավէնտիոս եւ Ֆէնէրի եկեղեցիին Սինկէլոս Նիկոդիմոս, Հայ–Հռոմէականաց Կ. Պատրիարքին կողմէ Իսրայէլեան եպս. եւ Հիւրմիւզ Արտաչէս էֆ., Պուլկարաց Էկզարքին փոխանորդը ու գործակատարը, ինչպէս նաեւ Բողոքականաց ազգապետ Պօյաճեան Յակոբ էֆ.։

—Յունաց Պատր. Փոխանորդ Տ. Գալինքոս՝ ընկերակցութեամբ Տիմիթրիոս էֆ. Զոլաքիէսի, երէկ շնորհաւորական այցելութեան եկաւ Պատրիարքարան եւ յետոյ Մայր եկեղեցի իջնելով երգեցիկ դպրաց առաջնորդութեամբ ելմ ելլելով համբուրեց սեղանին վրայ դրուած Խաչը ու Աւետարանը։

—Ս. Ծննդեան տօնին առթիւ, շնորհաւորութեան համար մէկ քանի դեսպանատանց թարգմանները Բերա Ս. Պատրիարքին բնակարանը այցելեցին։ Իտալիոյ դեսպանը եւ առաջին թարգմանը իրենց այցաքարտը զրկած են։

Գոհութեամբ կը ծանուցանենք թէ Վեհ. Սուլթանը բարեհաճած է Ա. կարգի Մէճիտիէ պատուանշան շնորհել Կիլիկիոյ Նորընտիր Կաթողիկոս Տ. Սահակ Սրբազանին։ Կայսերական այս բարձր շնորհը Պատրիարքարանի կողմէ հեռագրով հաղորդուեցաւ Ն. Ամենապատուութեան։

—Ս. Պատրիարքը Խիումի իրիկունը երկու ոչխար նուիրեց, որ բաժնուեցաւ Գում–գապուի Աղքատներուն։

—Պոլսոյ այլեւայլ թաղերու մէջ զբաղուած Աղքատախնամները Խիման օրը, կիրակի, ածուխ եւ նպարեղէն բաժնեցին կարօտեալներու։

—Ֆէրիգիւղի եկեղեցին որ չատոնց ի վեր խարխուլ վիճակ մը ունի տարէն, վերջին օրերս տեղացող լիառատ ձիւնին պատճառաւ բոլորովին մնաստաւ։ Գերաններ դրուեցան որ եւ է անդիպական վտանգ արգիլելու համար։ Առով հանդերձ, մեր կարծեօք խոնեմութիւն է այլեւս արարողութիւն չկատարել այդ եկեղեցիին մէջ եւ անոր նորոգութեանը ձեռնարկել։

—Խստաշունչ ձմրան պատճառաւ Վեհ. Կայսեր կողմէ չնորհուած 1000 ոսկիէն՝ հայ աղքատներու ինկած բաժինը որոշուած ըլլալով, պատրաստուած ցուցակներու համաձայն բաշխումը կատարուեցաւ՝ թաղապետական պաշտօնեաներու ներկայութեանը։

—Կը յիշուի թէ Բարիզի քաղաքային դատարանին առջեւ Թուխայեան պատուելի գատ բացած էր՝ խումբ մը աղքատի հայ տղաքներու իրեն յանձնուելիք պահանջելով եւ դատարանը որոշած էր Ս. Հայրապետին կողմէ գալիք պատասխանին սպասել, որուն տեղեկագրած ըլլալն յայտնած էր Տ. Վռամշապուհ քահանայ։ Արդ, կաթողիկոսական քարտուղար կարիւն վարդապետ Ս. Պատրիարք Հօր հեռագրած է հայրապետական հրամանը, որուն համեմատ որեւէ արգելք չկայ՝ այդ ազաքը Բարիզանակ հայ վաճառականի մը յանձնուելու։

—Անդլիոյ Էտուարտ թագաւորին գահակալութեան տարեդարձը ըլլալով, վաղը, Պատր. Փոխանորդ Սրբազանը անգլիական դեսպանատունը երթալով՝ շնորհաւորական այցելութիւն պիտի տայ։

—Բեղերսպուրկէն կը գրեն. «Դեկտեմբեր 15ին, տեղական հանրապարանի արեւելեան բաժնում Մեսրոպ վարդապետ Տ. Մովսէսեան պաշտպանելու է՝ հայ գրականութեան ատենաբանութեան համար ներկայացրած դիսերտացիան, որ կրում է «Մ. Դրքի հայ թարգմանութեան պատմութիւնը» անունը։ Հանրապարանի կողմից պաշտօնական առարկաներ են նշանակված։ Պրոֆ. Մարբ եւ Վրաց լիներ դատատու Պրոֆ. Յագարելի։ Ցիշեալ աշխատութիւնը ներկայացնում է մի ուրիշ գիրք 287 էջից բաղկացած։

—«Ռուսաց կայս. հնագիտական Ընկերութեան արեւելեան եւ հնագիտութեան բաժնի գեկտ. 19ի կայսնալիք նիստին Մեսրոպ Վ. Տ. Մովսիսեան կարդացածէ մի զեկուցում այն պեղումների մասին, զորս վերջերս կատարած է Խաչիկ Վարդապետ Դատեան։ Իսկ Պ. Ն. Ատոնցը Ե. դարու Հայ գրականութեան չարժման մասին։ Այդ գիտական ընկերութեան մօտաւոր նիստերէն մէկին մէջ Պրոֆ. Ն. Մառ կարդալու էր իր զեկուցումը Երուսաղէմ եւ Սինա ըրած վերջին ճանապարհորդութեան մասին, որ տեւած է գրեթէ 7 ամիս։»

Այսօրուան Հեռագիրներ

(ԱԺԱՆՍ ՏԸ ՔՈՆՍԹԱՆԹԻՆՈՒՐԼ)

ԲԵՌԵՐՍՊՈՒՐԿ, 20 յունվ.— Գերմանիոյ դահաժառանգը Ռուսիոյ կայսեր ներկայացուց Պրաուսիվիճ մարտանաւին փոքրադիր մէկ նմոյշը զոր Վիլհէլմ Բ. ղրկած է իրրեւ նուէր։ Գերմանիոյ դահաժառանգ իշխանը, Զարեւիչին հետ, այսօր, Նովկորոտ պիտի երթայ՝ այցելելու Վիքտորկի զօրագունդը, որուն պետն է Գերմանիոյ կայսրը։

—Թեթեւ տկարութեան մը հետեւանքով Գերմանիոյ դահաժառանգը, վերջին պահուն չեաս կեցաւ Նովկորոտ կատարելիք ուղեւորութենէն։

—Գերմանիոյ դահաժառանգ իշխանը կատարելապէս ապաքինած է։ Վաղն ալ սենեակէն դուրս պիտի չելլէ՝ զգուշութեան համար։ Իրիկուան Զարը ու Զարուհին այցելութիւն տուին Գերմանիոյ դահաժառանգին։

ՎԻԵՆՆԱ.—Այսօր Պոհեմիոյ ներկայացուցիչներուն կողմէ կատարուած խորհրդակցութեան մը պատուն, լեզուներու խնդրին նկատմամբ իրաւախոհութիւն մը կատարելու համար, Չեխերը բոլորովին հաւասար իրաւունք պահանջեցին չեհ ու գերման լեզուներուն համար՝ ամբողջ Պոհեմիոյ մէջ։ Գերմանացիները յայտարարեցին թէ այդ պայմանը անընդունելի է. հետեւաբար ապագայ բանակցութեանց մասին հիմ մը չկայ։ Նիստը փակուեցաւ։

ՊԷՐԼԻՆ.— Գերմանիոյ Խորհրդարանը շարունակեց վիճաբանութիւնները ելմտացոյցին վրայ։ Նախարարապետ Ֆոն Պիւլով կոմսը յայտարարեց թէ Գերմանիոյ ու Ֆրանսայի միջեւ բարեկամական յարաբերութիւնները կը համապատասխանեն երկու երկիրներու շահերուն։ Նախարարապետը յարեց թէ կան նաեւ կարգ մը խնդիրներ որոնց համար երկու պետութիւններ կրնան գործակցիլ՝ փոխադարձ շահով մը։ Ֆոն Պիւլով կոմսը յարեց թէ Գերմանիա անկողմնակալ ու խաղաղասէր ընթացք մը ունի ուրիշ խնդիրներու հանդէպ եւ որ եւ է տէրութեան մասին թշնամութիւն չունի։

ՆՇԱՆ Գ. ՊԵՐՊԵՐԵԱՆԻ

ՏԱՐԵՑՈՅՑԸ

1903 ԹՈՒԱԿԱՆԻՆ

43 ՊԱՏԿԵՐՆԵՐՈՎ

ԲՈԼՈՐ ՎԵՀԱՊԵՏՆԵՐՈՒ ԵՒ ՎԵՀԱՊԵՏՈՒՀԻՆԵՐՈՒ ԼՈՒՍԱՆԿԱՐՆԵՐՈՎ, ԶԱՐԴԱՐՈՒՄԸ

ԳԻՆ 5 ԴՐՇ. ԹՂԹԱՏԱՐՈՎ 6 ԴՐՇ.

Կեդրոնատեղի Ն. Կ. Պերպերեան Տպարանը Կ Պոլիս, Պալը Ալի ճատտէսի, Ձ ամ 83

ՂԱԼԱԹԻՈՅ ՍԱԿԱՐԱՆ

ՓԼԱՏԻՆ 7 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Օսմ. Քոնսոլիտ Դ.	Օ. Ո.	32	21 ½
Ամէրէն	»	32	35
Ամէրէն	»	31	22
Բանէրի	ֆր.	125	12
Ամէրէն	»	127	12
Ամէրէն	»	125	12

ԲԱՅՈՒՄ 8 ՅՈՒՆՈՒԱՐ

Օսմ. Քոնսոլիտէ Սեռի Գ.	Ֆ. Կ.	31	80
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	[illegible] 6	—
Շ ըրէթի Խայրիէ		29	20
Սամանիէ		—	—
Սեէտի		—	—
Օսմ. Պանքա		—	—
Ֆրէյտի Ժէնէրալ Օթմ.		0	10
Լոս. Օթմ. Շանմ է Վայէօռ		0	13
Ս. մ. Ազատ. Ընկ.		4	22
Գրանդ Էլ բուժանցք գ		6	20
» ժուբանա		1	80
» պարտաքուղ		493	—
Հարաի Ֆ Պոյոյ		494	—
Քոանսվալ		144	—
Ֆրէյտի Յոնսիէ Եժիրիէն		265	25
Լավրիոտ		80	—
Անատոլիի երկաթուղի բաժնեթուղթ		11	80
« պարտաքուղթ «		522	50

ՓՈԽԱՆԱԿԱԳԻՐ

Լոնտոն 3 ամիս	Ղրշ.	111	15
» » » չէք	»	110	38
Բարիզ » »	ֆր.	22	67
» » » չէք	»	22	63 ¾
Պերլին անտոկսս չէք	մարք	18	57
Ամստրտամ չէք	ֆիորր.	96	16

ԴՐԱՄՆԵՐՈՒ ԸՆԹԱՑՔԸ

20 ֆրանքնոց	Ղրշ.	87	27
Անգլիական ոսկի	»	110	08
Բօլ էմբէրիոլ	»	20	20
Ֆրիմից	»	51	06
Մէճիտիէ արծաթ	»	108	—
Մ. Ֆրանք	»	102	50
Ռուպի Ոզ դաղաք	Օ. Ո.	8	60

ԵՒՐՈՊԱԿԱՆ ՍԱԿԱՐԱՆ

ԼՈՆՏՈՆ, 20 Յունուար

Անգլիական Քոնսոլիտ	93	—
Օսմանեան Ռուսի սեռի Բ.	60	—
» » » Դ. բաց.	29	75
» » » Դ. գոց.	29	75
Օսմանեան Պանքա	14	—
Ռուսական 1890	—	—
Հելլենական 5 %	42	50
» Մոնոբոլ	44	50
Պուլկարական 1888	97	—
Եգիպտէն իւնիֆիտ	107	87
Տօմինիոն	103	25
Թրանսվալ	5	68
Այտրն երկաթուղի	14	—
Խոխանակագիր	25	36 ¼

ԲԱՐԻԶ, 20 Յունուար

Նրանս. Ռանթ 3 %		100	02
Օսմ. Քոնս. սէրի Դ.	բաց	Ղրշ. 20	22
	գոց	» 30	27
» » » Բ		» 61	40
» » » Գ.		» 22	10
Օսմ. Կայս. Պամքա		ֆր 605	—
Օսմանիէ		» —	—
Ռումէլիի երկաթուղի		» 130	75
Ասիական Քոմպանի		» 189	—
Օսմ. Ռ. Մ.		» 363	—
Հրիսոչիթ Թիրք 4 %.		» 511	—
Ֆրէյտի Լիոնէ		» 1097	—
Իտալական Ռանթ		» 102	10
Սպանիական արտաքին		» 89	05
Թրանսվալ		» 143	—
Զէք Լոնտոնի վրայ		» 25	153
Դրամ զէղ		» —	—

ՊԵՐԼԻՆ, 20 Յունուար

Ռուպլը	ֆր.	—
Ռումէլիի երկաթուղի	»	132 20
Անատ. երկթ. պարտաքուղթ	»	103 60
Փսխ. Լոնտոնի վրայ 3 ամս.	»	20 900

ՎԻԵՆՆԱ, 20 Յունուար

Փոխան. Լոնտոնի վրայ	ֆր.	239 80
Ռումէլիի երկաթուղի	»	132 20
Օսմ. Ռէժի	»	337 —

ՊՐԻՍԷԼ, 20 Յունուար

Օսմ. Քոնս սէրի Դ.		29 75
Ռումէլիի երկաթուղի		127 50

ԱՐԾԱԼՈՅՑ

ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ ԱՄԷՆ ՏԵՍԱԿ ԿՕՇԻԿՆԵՐՈՒ

ԲՐԷՏԻ ԼԻՈՆԷԻ ԿԻՑ

ՅՈՎՍԷՓ ՓԱՓԱՋԵԱՆ

Ինչպէս ամէն տարի, նաեւ այս տարի Ծննդեան առթիւ ամէն տեսակ նորաձեւ եւ տակուն կօշիկներ խնամով պատրաստած եմ, զուտ ֆրանսական եւ ամերիկեան նիւթերով։

Կը վստահեցնեմ յարգոյ յաճախորդներս թէ ամէնէն նրբաճաշակներն իսկ գոհութեամբ պիտի մեկնին վաճառատունս թէ՛ իրենց գնած կօշիկին եւ թէ՛ ձեւին ու անմրցելի ժամանակի համար։ Զատ փոյթ վրայ խնամով կօշիկ կը պատրաստուի։

ԵԿԷՔ ԵՒ ՓՈՐՁԵՑԷՔ

ԱՊԱՌԻԿ ՎԱՃԱՌԱՏՈՒՆ

Կահաւորման յատուկ ամէն տեսակ ապրանաց

Ղալաթիա, Թիւնէլին քովը, Մէլ Թէպանի փողոց Իզզէթ Փաշա Խանի կից, Թիւ 16

Նոր հաստատուած սոյն մթերանոցներուն մէջ կը գտնուին անդլիական գորգեր, տոքումա եւ թաւշեայ գորգեր, «քէչէ»ներ, «թիւլ» վարագոյրներ, սղորներ, քորնիշներ, գեանի մուչամպաներ եւ զանազան տեսակներով ճոխ կերպասներ, մահճակալներ, սիֆոներ ու հայելիներ։ Կը վաճառուի յարգոյ հասարակութեան շատ դիւրամատչելի պայմաններով,

ԱՄՍԱԿԱՆ ՎՃԱՐՄՈՒՆԵՐՈՎ

635 ՎԵՐՋՆԱԿԱՆ ԳԻՆ

ԸՆԴԱՐՁԱԿ ՕՐԱՑՈՅՑ

Ս. Փ. ՀԻՒԱՆԴԱՆՈՅԻՆ

1903 ՏԱՐԻՈՅ

Հրատարակուեցաւ Ս. Փրկչեան Հիւանդանոցի ընդարձակ նոր օրացոյցը նօրագոյն եւ ճոխ ու կարեւոր պարունակութեամբ, որ այս անգամ պատրաստած է կարեւոր տեղեկութիւններ ստացուած հրահանգաց համաձայն։

Տոմարի բաժինը կը պարունակէ տօնական օրացոյցը, արարան եւ իրական տնտեսներու ծանրամբարութեան օրերը՝ աւելի ճոխացած, փոփոխուած անուններու յաւելուած մը, անցած հինգ եւ գալիք հինգ տարիներու համառօտ օրացոյցը, հին ու նոր եւ ուրիշ գործածական տեղեկութիւններու վերաբերեալ տեղեկութիւններ։

Ընդհանուր գիտելիքներու մասին մէջ կը գտնուին տիեզերական պատմութեան վերաբերեալ նշանաւոր թուականներ եւ վերջին դարերու հայ տարեգրութիւններէն քաղուած եկեղեցական, դպրոցական, բ

ԲԱՆ ՊԱՏԿԵՐԱՊԱՐԿ ԼՈՒՍԱՒՈՐ

Ամենայն տեսակ գունաւոր թղթեր, ինչպէս՝ գրասենեակային, գրասեղանի, գրագրութեան, գրքի, գրաւորի, գրասենեակի, գրասենեակի, գրասենեակ